כְּדִין צוֹאַת שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף שֶׁאֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק מֵהֶם [כ]אִם אֵין בָּהֶם רֵיחַ רָע. (כב) *וְאִם יֵשׁ בָּהֶם (כג) רֵיחַ רַע *דִּינָם (כד) כְּצוֹאַת אָדָם: **ה** (כה) *[ל]צוֹאַת חֲמוֹר (י) הָרַכָּה לְאַחַר שֶׁבָּא מֵהַדֶּרֶךְ וְצוֹאַת חָתוּל וּנְמִיָּה, וּנְבֵלָה מַסְרַחַת, דִּינָם כְּצוֹאַת אָדָם. [מ]וְהַהוֹלֵךְ בַּדֶּרֶךְ, אַף עַל פִּי שֶׁרוֹאֶה צוֹאַת בְּהֵמָה כְּנֶגְדּוֹ, אִם אֵין הָרֵיחַ (יא) בָּא לוֹ אֵינוֹ חוֹשֵׁשׁ לְמִעוּט לִתְלוֹתָהּ בְּשֶׁל חֲמוֹר. [נ]וּבְסָמוּךְ לָעִיר יֵשׁ אוֹמְרִים שֶׁיֵּשׁ לָחוּשׁ, לְפִי שֶׁרֹב הַבְּהֵמוֹת הַמְּצוּיוֹת שָׁם הֵם חֲמוֹרִים. הַגָּה: בְּמָקוֹם דִּשְׁכִיחֵי חֲמוֹרִים: **ו** *[ס]בִּירוּשַׁלְמִי אוֹסֵר לִקְרוֹת כְּנֶגֶד מֵי רַגְלֵי חֲמוֹר הַבָּא מִן הַדֶּרֶךְ וּכְנֶגֶד צוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים (יב) (כו) [ע]אֲדֻמָּה: **ז** [פ]צוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים (כז) הַהוֹלְכִים בַּבַּיִת דִּינָהּ כְּצוֹאַת בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף, *אֲבָל (כח) הַלּוּל שֶׁלָּהֶם יֵשׁ בּוֹ סִרְחוֹן וְדִינוֹ כְּצוֹאַת אָדָם: **ח** [צ]אָסוּר לִקְרוֹת כְּנֶגֶד *אַשְׁפָּה (כט) שֶׁרֵיחָהּ רַע: **ט** [ק]יָצָא מִמֶּנּוּ רוּחַ מִלְּמַטָּה אָסוּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה

כ טוּר מִירוּשַׁלְמִי לְקַמָּן. ל יְרוּשַׁלְמִי ו׳ ע״ד (שם) וְהֵבִיאוֹ הָרֹא״שׁ (שם) וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד״ה וצואת). מ טוּר בְּשֵׁם רַבִּי יְחִיאֵל אָחִיו וְרַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד״ה ילמדנו). נ שָׁם בְּרַבֵּנוּ יוֹנָה. ס שָׁם. ע יֵשׁ מְפָרְשִׁים תַּרְנְגוֹלִים אֲדֻמִּים וְיֵשׁ מְפָרְשִׁים צוֹאָה אֲדֻמָּה. פ שָׁם בְּבַבְלִי בְּתוֹסָפוֹת (ד״ה לית הלכתא) וְהָרֹא״שׁ וְהַמָּרְדְּכַי שָׁם (סי׳ עז). צ שָׁם בַּגְּמָרָא. ק שָׁם לְפֵרוּשׁ רַשִׁ״י (ד״ה שאין) וְהָרֹא״שׁ בִּתְשׁוּבָה כְּלָל ד׳ סָעִיף א׳.

בְּאֵר הֵיטֵב

וּלְהַיֵּשׁ אוֹמְרִים בְּסָעִיף ב׳ שָׁרֵי בְּכָל עִנְיָן: **ה** (י) **הָרַכָּה.** וְהָנֵי מִסְתָּמָא רֵיחָן רַע, וְלָכֵן אֲפִלּוּ יִזְדַּמֵּן פַּעַם אַחַת שֶׁאֵין מְרִיחִין אָסוּר, דְּהָוֵי לֵיהּ כְּצוֹאַת אָדָם. מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב): (יא) **בָּא לוֹ.** אֲפִלּוּ יֵשׁ לָהֶם רֵיחַ, כָּל שֶׁאֵין הָרֵיחַ בָּא לוֹ, שָׁרֵי. וּמַה שֶּׁכָּתוּב בְּסָעִיף ד׳ וְאִם יֵשׁ בָּהֶם רֵיחַ רַע דִּינָם כְּצוֹאַת אָדָם, לָאו לְמֵימְרָא דְּצָרִיךְ לְהַרְחִיק אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ, אֶלָּא רְצוֹנוֹ לוֹמַר דְּצָרִיךְ לְהַרְחִיק עַד מָקוֹם שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ. עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג): **ו** (יב) **אֲדֻמָּה.** שֶׁקּוֹרִין עֶנְגְלִי״שׁ הָאן. בַּ״ח (ס״ג). (וּבִתְשַׁבֵּ״ץ) [וּבְרַשְׁבֵּ״ץ]

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

ד (כב) **וְאִם יֵשׁ בָּהֶם וְכוּ׳.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר אִם יָדְעִינַן שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם רֵיחַ רַע, *) (כג) אֲבָל מִסְתָּמָא אֵין צָרִיךְ לִבְדֹּק בָּזֶה, דְּמִסְתָּמָא אֵין בָּהֶם רֵיחַ רַע: (כג) **רֵיחַ רַע.** הַיְנוּ (כד) כָּל שֶׁדֶּרֶךְ בְּנֵי אָדָם לְהִצְטַעֵר מֵאוֹתוֹ הָרֵיחַ. כָּתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם סי״ב), דָּבָר שֶׁטִּבְעוֹ רֵיחַ רַע כְּגוֹן עִטְרָן וְכַדּוֹמֶה, מֻתָּר, וְלֹא נִקְרָא צוֹאָה אֶלָּא מַה שֶּׁנִּסְרַח מֵחֲמַת עִפּוּשׁ. וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר מִנְחַת שְׁמוּאֵל (ברכות כה: ד״ה אמר רבא): (כד) **כְּצוֹאַת אָדָם.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, וּבָעִינַן (כה) הַרְחָקָה אַרְבַּע אַמּוֹת מִמָּקוֹם שֶׁכָּלָה הָרֵיחַ מִלְּאַחֲרָיו וּמִלְּפָנָיו כְּמְלֹא עֵינָיו. וְאֶפְשָׁר אֲפִלּוּ אִם פָּסַק הָרֵיחַ אַחַר כָּךְ, מִכָּל מָקוֹם כְּבָר חָלָה עֲלַיְהוּ שֵׁם צוֹאָה וְאָסוּר כְּמוֹ בְּצוֹאַת אָדָם. וְהַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג) חוֹלֵק עַל כָּל זֶה וּפָסַק דִּסְתָם צוֹאַת בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף לְבַד מֵאֵלּוּ הַיְּדוּעִים שֶׁרֵיחָן רַע מְאֹד וּכְדִלְקַמָּן (כו) אֲפִלּוּ אִם יֵשׁ בָּהֶם רֵיחַ רַע בְּעֵת הַיְּצִיאָה אֵין הָרֵיחַ רַע חָזָק כָּל כָּךְ וְדַרְכּוֹ לִפְסֹק, עַל כֵּן אֵין דִּינָם כְּצוֹאָה, [א]וְאֵין צָרִיךְ לְהַרְחִיק אֶלָּא עַד מָקוֹם שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וְכֵן פָּסַק בְּסֵפֶר מָגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק״י). וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים (שם ס״ו) סוֹבֵר דְּהוּא סְפֵקָא דְּדִינָא, עַל כֵּן בִּקְרִיאַת שְׁמַע אִם קָרָא בְּתוֹךְ אַרְבַּע אַמּוֹת חוֹזֵר וְקוֹרֵא, וּבִתְפִלָּה יַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל, וְיַתְנֶה אִם יָצָא שֶׁתְּהֵא לִנְדָבָה, עַיֵּן שָׁם. וְלִי נִרְאֶה דְּאֵין לְהַחְמִיר כְּלָל לְעִנְיַן תְּפִלָּה, דְּהַרְבֵּה אַחֲרוֹנִים סוֹבְרִים כְּהַמָּגֵן אַבְרָהָם: **ה** (כה) **צוֹאַת חֲמוֹר וְכוּ׳.** וְהָנֵי מִסְתָּמָא רֵיחָן רַע, וְלָכֵן אֲפִלּוּ אִם יִזְדַּמֵּן פַּעַם אַחַת שֶׁאֵין מְרִיחִין אָסוּר, דְּהָוֵי לֵיהּ כְּצוֹאַת אָדָם, כֵּן כָּתַב הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יב). וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה צואת): **ו** (כו) **אֲדֻמָּה.** מִלְּשׁוֹנוֹ מַשְׁמַע שֶׁרְצוֹנוֹ לוֹמַר שֶׁלְּפִי שֶׁהִיא אֲדֻמָּה הִיא מַסְרַחַת מְאֹד. וְהָאַחֲרוֹנִים כָּתְבוּ שֶׁהַתַּרְנְגוֹלִים אֲדֻמִּים, הוּא מַה שֶּׁקּוֹרִין עֶנְגְלִי״שׁ הָאן [אִינְדִיק], כִּי צוֹאָתָן מַסְרַחַת מְאֹד. וּמֵהַנָּכוֹן שֶׁלֹּא לְהַחֲזִיק אוֹתָם בְּבַיִת שֶׁלּוֹמְדִים וּמְבָרְכִים שָׁם, וּבִפְרָט בְּבֵית תַּלְמִיד חָכָם, כִּי אִי אֶפְשָׁר לוֹ בְּלֹא הִרְהוּר תּוֹרָה [מִסֵּפֶר מִנְחַת שְׁמוּאֵל בַּהֲלָכָה בְּרוּרָה (כה. ד״ה אמר רבא)]: **ז** (כז) **הַהוֹלְכִים בַּבַּיִת.** וַאֲפִלּוּ אִם עִקַּר חִיּוּתָן מֵחֲמֵשֶׁת מִינֵי דָּגָן גַּם כֵּן (כז) יֵשׁ לְהָקֵל כָּל זְמַן שֶׁלֹּא יָדְעִינַן שֶׁצּוֹאָתָם מַסְרַחַת. וְהָעוֹפוֹת הַיּוֹשְׁבִים עַל בֵּיצָתָם יָדוּעַ שֶׁאָז צוֹאָתָם מַסְרַחַת מְאֹד, עַל כֵּן פָּשׁוּט דְּדִינָם אָז כְּצוֹאַת אָדָם וְכַנַּ״ל: (כח) **הַלּוּל שֶׁלָּהֶם.** הוּא בִּנְיָן קָטָן הֶעָשׂוּי לְאַוָּזִין וְתַרְנְגוֹלִין, (כח) וּמִפְּנֵי שֶׁרַבָּה בּוֹ צוֹאָה יֵשׁ בּוֹ סִרְחוֹן וְהוּא מָאוּס, עַל כֵּן דִּינוֹ כְּצוֹאַת אָדָם. וְכָתַב הַחַיֵּי אָדָם (שם ס״ו) דְּהוּא הַדִּין דִּיר שֶׁל בְּהֵמָה גַּם כֵּן אָסוּר מִטַּעַם זֶה. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אבל) מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בָּזֶה: **ח** (כט) **שֶׁרֵיחָהּ רַע.** וְדִינָהּ לְכָל דָּבָר

*) לא נמצא בשער הציון

בֵּאוּר הֲלָכָה

* **וְאִם יֵשׁ בָּהֶם רֵיחַ רַע וְכוּ׳. לֹא קָאֵי עַל צוֹאַת כֶּלֶב וַחֲזִיר, כִּי אִם אַשְּׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף, דִּבְכֶלֶב וַחֲזִיר קִים לְהוּ לַחֲזַ״ל שֶׁאֵין רֵיחָם רַע כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נָתַן בְּתוֹכָם עוֹרוֹת,** כֵּן מוּכָח בַּגְּמָרָא שָׁם כ״ה עַמּוּד א׳ אָמַר רָבָא לֵית הִלְכְתָא וְכוּ׳, עַיֵּן שָׁם:

* **דִּינָם כְּצוֹאַת אָדָם. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק כד) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ דַּאֲפִלּוּ אִם פָּסַק הָרֵיחַ גַּם כֵּן אָסוּר.** כָּתַבְתִּי זֶה מִשּׁוּם דְּכֵיוָן דְּהַמְחַבֵּר סְבִירָא לֵהּ דְּדִינוֹ מַמָּשׁ כְּצוֹאַת אָדָם וְשָׁם הוּא אָסוּר בְּכָל גַּוְנֵי כִּבְסִימָן פ״ב (ס״א) עַיֵּן שָׁם, **וְאִם כֵּן לְפִי זֶה כָּל שֶׁכֵּן בְּצוֹאַת חָתוּל וְכָל אֵלּוּ הַדְּבָרִים הַמֻּזְכָּרִים מִסָּעִיף ה׳ וָהָלְאָה אָסוּר אֲפִלּוּ נִפְסַק הָרֵיחַ אַחַר כָּךְ,** וְכֵן כָּתַב בְּסֵפֶר הֲלָכָה בְּרוּרָה (כה. ד״ה אמר רבא). **וּמִכָּל מָקוֹם אֵינוֹ מְבֹרָר כָּל כָּךְ אֶצְלִי דָּבָר זֶה,** דְּאֶפְשָׁר דְּלָזֶה קִיל מִצּוֹאָה מַמָּשׁ, וְכֵן מַשְׁמַע לִכְאוֹרָה מִלְּשׁוֹן הַמְחַבֵּר שֶׁכָּתַב ׳צוֹאַת חֲמוֹר הָרַכָּה׳, מַשְׁמַע דַּוְקָא כְּשֶׁהִיא עֲדַיִן רַכָּה אֲבָל אִם נִתְיַבֵּשׁ אַחַר כָּךְ מֻתָּר אַף דְּמִתְּחִלָּה הָיְתָה רַכָּה, וְיֵשׁ לִדְחוֹת דְּכַוָּנַת הַמְחַבֵּר רַק לְמַעֵט אִם הָיְתָה מִתְּחִלָּה יְבֵשָׁה דְּלֹא חָל עָלֶהָ שֵׁם צוֹאָה כְּלָל. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בִּפְנֵי מֹשֶׁה בִּירוּשַׁלְמִי (פ״ג ה״ה) שֶׁכָּתַב כְּשֶׁהִיא עֲדַיִן רַכָּה, **וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:**

ה * **צוֹאַת חֲמוֹר וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק כה) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַמָּגֵן אַבְרָהָם, וְכֵן כָּתַב הַדֶּרֶךְ הַחַיִּים** (שם ס״ו). [ב]**אָמְנָם לְעִקָּרָא דְּדִינָא יֵשׁ לְפַקְפֵּק בָּזֶה,** דְּיֵשׁ לוֹמַר דְּכָל עִקָּר שֶׁחָל עֲלַיְהוּ שֵׁם צוֹאָה אֵינוֹ רַק כִּי אִם כְּשֶׁיָּצְאוּ מִן הַבְּהֵמָה הָיוּ מַסְרִיחִין, מַה שֶּׁאֵין כֵּן כְּשֶׁמִּתְּחִלָּה לֹא הָיָה בָּהֶן רֵיחַ רַע אֵין חָל עֲלַיְהוּ שֵׁם צוֹאָה כְּלָל, וְאֵינוֹ דּוֹמֶה לְצוֹאַת אָדָם דְּאָסוּר שָׁם בְּכָל גַּוְנֵי. וּמַה שֶּׁהֻכְרַח הַמָּגֵן אַבְרָהָם לָזֶה, נִרְאֶה מִשּׁוּם דְּאִי לָאו הָכֵי מַה חִלּוּק יֵשׁ לְהַמְחַבֵּר בֵּין אֵלּוּ וּבֵין צוֹאַת שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וְעוֹף הֲלֹא בְּכֻלָּם פָּסַק הַמְחַבֵּר בְּסָעִיף ד׳ דְּאִם יֵשׁ בָּהֶם רֵיחַ רַע דִּינָם כְּצוֹאַת אָדָם, וְכֵן כָּתַב הַמַּחֲצִית הַשֶּׁקֶל דְּזֶהוּ טַעַם הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְאִם כֵּן לְפִי מַה דְּפָסַק אַחַר כָּךְ הַמָּגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יג) בְּעַצְמוֹ כְּהַטּוּר דְּצוֹאַת שְׁאָר בְּהֵמָה חַיָּה וָעוֹף אֵינוֹ אָסוּר רַק עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְכָל זֶה, **וְצָרִיךְ עִיּוּן:**

ו * **בִּירוּשַׁלְמִי אוֹסֵר וְכוּ׳ אֲדֻמָּה. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק כו) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן תַּרְנְגוֹלִים הַגְּדוֹלִים [שֶׁקּוֹרִין אִינְדִי״ק אוֹ וַואלֶעכְשֶׁ״י הֶענֶ״ר].** [ג]**וּבְדֶרֶךְ הַחַיִּים** (שם) **מַשְׁמַע בָּזֶה וְכֵן בְּלוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין דְּאִם עָבַר וְקָרָא נֶגְדָּן יַחֲזֹר וְיִקְרָא, וּלְעִנְיַן תְּפִלָּה יַתְנֶה** וְכַנַּ״ל בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (ס״ק כד). וְנִרְאֶה לִי שֶׁטַּעְמוֹ מִשּׁוּם דְּמִתַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (שם ד״ה ובירושלמי) וְהָרֹא״שׁ (שם) מַשְׁמַע דְּלֹא פְּסִיקָא לְהוּ דִּין זֶה אַף בְּלוּל כָּל כָּךְ דְּדִינוֹ כְּצוֹאַת אָדָם, לָכֵן דַּעְתּוֹ דִּלְעִנְיַן תְּפִלָּה צָרִיךְ לְהַתְנוֹת, וּלְכַתְּחִלָּה בְּוַדַּאי צָרִיךְ הָאָדָם לְהַחְמִיר דְּהוּא סְפֵקָא דְּאוֹרַיְתָא, לָכֵן כָּתַב הַמְחַבֵּר דְּדִינוֹ כְּצוֹאַת אָדָם:

ז * **אֲבָל הַלּוּל שֶׁלָּהֶם וְכוּ׳. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק כח) **מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ בְּשֵׁם הַחַיֵּי אָדָם לְעִנְיַן דִּיר שֶׁל בְּהֵמָה.** וּבְסֵפֶר קִצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ (סי׳ ה ס״ה בלחם הפנים) כָּתַב דְּלֹא נְהִירִין לֵהּ דְּבָרָיו, וְגַם הַפּוֹסְקִים לֹא הִזְכִּירוּהוּ, וּמִלּוּל שֶׁל תַּרְנְגוֹלִין יֵשׁ לַחֲלֹק, וּרְצוֹנוֹ לוֹמַר מִשּׁוּם דְּמִלְּבַד הַסִּרְחוֹן הוּא מָאוּס גַּם כֵּן כְּמוֹ שֶׁכָּתְבוּ הָרֹא״שׁ (שם) וְהַטּוּר, וּמִי יֹאמַר דְּגַם בְּדִיר שֶׁל בְּהֵמָה שַׁיָּךְ סְבָרָא זוֹ. וְאֵין לְהָבִיא רְאָיָה לְהַקִּצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ מִמַּה דְּקַיְמָא לָן בְּיוֹרֶה דֵּעָה סִימָן רפ״ו (ס״א) דִּרְפַת בָּקָר חַיָּב בִּמְזוּזָה אַף דְּבֵית הַכִּסֵּא קַיְמָא לָן שָׁם (ס״ד) דִּפְטוּרָה אַלְמָא דְּלֹא נֶחְשֶׁבֶת כְּבֵית הַכִּסֵּא, דְּלוּלִין יוֹכִיחוּ דַּחַיָּבִים, וְעַל כָּרְחָךְ הַטַּעַם דְּאַף דִּלְעִנְיַן בְּרָכָה אָסוּר לְבָרֵךְ שָׁם כְּמוֹ בְּבֵית הַכִּסֵּא מִכָּל מָקוֹם לְעִנְיַן מְזוּזָה אֵינֶנָּה בִּכְלָל שֶׁאֵין עֲשׂוּיָה לְדִירַת כָּבוֹד דִּיהֵא פָּטוּר מִשּׁוּם זֶה, עַיֵּן שָׁם. [וְעַיֵּן בְּחַיֵּי אָדָם (ח״א) כְּלָל ט״ו דִּין י״ב דְּנִשְׁאַר בָּזֶה בְּצָרִיךְ עִיּוּן]. אַךְ רְאָיָה אַחֶרֶת יֵשׁ לְהָבִיא לְהַקִּצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ, דִּלְהַחַיֵּי אָדָם דְּלָאו דַּוְקָא בְּצוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים דְּהוּא הַדִּין בְּצוֹאַת בְּהֵמָה מִפְּנֵי הָרִבּוּי שֶׁלָּהֶם נֶחְשֶׁבֶת כְּצוֹאַת אָדָם, אִם כֵּן הוּא הַדִּין בְּצוֹאַת כְּלָבִים וַחֲזִירִים יִהְיֶה גַּם כֵּן הַדִּין כֵּן בְּדִיר שֶׁלָּהֶם, וְלֹא מַשְׁמַע שָׁם כֵּן בְּהַגְּמָרָא (כה.) לְפִי מַה שֶּׁפֵּרֵשׁ שָׁם הַתּוֹסָפוֹת דִּבּוּר הַמַּתְחִיל וְלֵית הִלְכְתָא דְּהַבְּרַיְתָא דְּאוֹסֶרֶת בְּצוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים אַיְרֵי בְּלוּל שֶׁיֵּשׁ שָׁם הַרְבֵּה מִצּוֹאָתָן כְּמוֹ שֶׁכָּתַב הָרֹא״שׁ, אִם כֵּן נוּכַל לוֹמַר דְּרֵישָׁא דְּהַבְּרַיְתָא דְּאוֹסֶרֶת בְּצוֹאַת כְּלָבִים וַחֲזִירִים אַיְרֵי גַּם כֵּן כִּי הַאי גַּוְנֵי, וְאַמַּאי קָאָמַר רָבָא שָׁם לֵית הִלְכְתָא כוּ׳, לוֹקְמֵי כְּהַאי גַּוְנָא, אֶלָּא וַדַּאי דִּבְכָל גַּוְנֵי שָׁרֵי בִּשְׁאָר דְּבָרִים לְבַד בְּצוֹאַת תַּרְנְגוֹלִים, וְהַטַּעַם כַּנַּ״ל. אַךְ מִכָּל מָקוֹם נִרְאֶה לִי בָּרוּר לַהֲלָכָה דְּהַדִּין עִם הַחַיֵּי אָדָם, וְלֹא מִטַּעֲמֵהּ, דִּרְפַת בָּקָר הוּא בִּכְלַל אַשְׁפָּה, וּכְבָר אָמְרוּ דִּסְתָם אַשְׁפָּה אֲפִלּוּ אֵין רֵיחָהּ רַע אֲסוּרָה מֵחֲמַת חֶזְקַת אַשְׁפָּה שֶׁיֵּשׁ בָּהּ צוֹאָה עַד שֶׁיִּבְדֹּק וְכַנַּ״ל בְּסִימָן ע״ו סָעִיף ז׳, וְגַם הַקִּצּוּר שֻׁלְחָן עָרוּךְ יוֹדֶה לָזֶה. וּכְשֶׁהָרֶפֶת מַסְרִיחַ שֶׁדֶּרֶךְ לְהִצְטַעֵר מִמֶּנָּה בְּנֵי אָדָם אֵין אָנוּ צְרִיכִין לְכָל זֶה, דְּהִיא בִּכְלָל אַשְׁפָּה שֶׁרֵיחָהּ רַע. **וְאִם פִּנּוּ (הָרֶפֶת) [הַצּוֹאָה] מֵהַדִּיר וְנִסְתַּלֵּק הָרֵיחַ רַע מֵהַדִּיר, נִרְאֶה דְּמֻתָּר אַחַר כָּךְ לִקְרוֹת שָׁם, אַךְ בִּתְנַאי שֶׁיִּהְיֶה בָּדוּק לוֹ גַּם הַכְּתָלִים מִצּוֹאָה, כִּי עַל פִּי הָרֹב מָצוּי טִנֹּפֶת עַל הַכְּתָלִים. עַל כֵּן שׁוֹמֵר נַפְשׁוֹ יִרְחַק מִזֶּה,** וְאָמְרוּ חֲזַ״ל בִּבְרָכוֹת כ״ד עַמּוּד ב׳ שֶׁמִּי שֶׁנִּזְהָר לִזְכֹּר דְּבַר ה׳ בִּקְדֻשָּׁה זוֹכֶה לַאֲרִיכַת יָמִים, עַיֵּן שָׁם בַּגְּמָרָא:

ח * **אַשְׁפָּה שֶׁרֵיחָהּ רַע. עַיֵּן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה** (ס״ק כט) **דַּאֲפִלּוּ אִם הִיא בְּדוּקָה מִצּוֹאָה וּמֵי רַגְלַיִם, כֵּן כָּתַב הַפְּרִי מְגָדִים** (א״א ס״ק טו). **וּפָשׁוּט, דְּאִי לָאו הָכֵי אֲפִלּוּ אִם אֵין רֵיחָהּ רַע**

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ד (כב) כֶּסֶף מִשְׁנָה (פ״ג ה״ו) וּמָגֵן אַבְרָהָם (ס״ק יא): **(כג) בְּטוּר אֲבָל הָעִנְיָנִים הַמֻּזְכָּרִים פֹּה בְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ מִסָּעִיף ה׳ וּלְהָלְאָה: (כד)** תַּלְמִידֵי רַבֵּנוּ יוֹנָה (טז: ד״ה לא) וּלְבוּשׁ: **ז (כה)** פְּרִי מְגָדִים (א״א ס״ק יד) דְּלֹא כִּפְרִי חָדָשׁ: **(כו)** הָרֹא״שׁ (פ״ג סי׳ מו):

לִיקוּטֵי דִבְרֵי הָרַב: א] וכן פסק בשו״ע הרב (ס״ח). **ב]** אבל בשו״ע הרב (ס״ח) כתב כהמג״א שאע״פ שיזדמן שאין לה ריח רע אסור. **ג]** בשו״ע הרב (ס״ט) כתב הן בצואת תרנגולים אדומים והן בלול תרנגולים שדינן כצואת אדם.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת קְרִיאַת שְׁמַע סִימָן עט פ

ר שם בגמרא.

עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרַיחַ, וְאִם יָצָא מֵחֲבֵרוֹ (ל) מֻתָּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה, מִשּׁוּם דְּאִי אֶפְשָׁר, שֶׁהַתַּלְמִידִים קְצָתָם גּוֹרְסִים וּקְצָתָם יְשֵׁנִים וּמְפִיחִים בְּתוֹךְ הַשֵּׁנָה. ר אֲבָל (לא) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע (יג) (לב) אָסוּר עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרַיחַ:

פ מִי שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לְהִשָּׁמֵר מֵהֲפִיחַ. וּבוֹ סָעִיף אֶחָד:

א שמות רבה ב, ב. תשובת הרא"ש כלל ד' סימן א'.

א א מִי (א) שֶׁבָּרִי לוֹ (ב) שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ (ג) מִלְּהָפִיחַ עַד שֶׁיִּגְמֹר קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, * מוּטָב שֶׁיַּעֲבֹר (ג) זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה וְלֹא יִתְפַּלֵּל מִמַּה שֶּׁיִּתְפַּלֵּל בְּלֹא גּוּף נָקִי, וְאִם עָבַר זְמַן תְּפִלָּה, אָנוּס הוּא וּמִתְפַּלֵּל מִנְחָה שְׁתַּיִם. וְאִם יָרֵאָה לוֹ שֶׁיָּכֹל לַעֲמֹד עַל עַצְמוֹ בְּשָׁעַת קְרִיאַת שְׁמַע, יָנִיחַ תְּפִלִּין בֵּין 'אַהֲבָה' (ג) לִקְרִיאַת שְׁמַע. הַגָּהוֹת: (ד) וּמְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם (טור):

בַּאֵר הֵיטֵב

(כה.) פֶּרֶשׁ שֶׁל אֶרֶץ אֱדוֹם שֶׁמַּאֲכִילִין אוֹתָן שְׁעוֹרִין. עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק יד):

ט (יג) **אָסוּר.** דְּאָפְשָׁר לְצָאת לְחוּץ וְלִקְרוֹא. עַיִן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו):

א (ג) **מִלְּהָפִיחַ וְכוּ'.** כָּל זֶה דַּוְקָא כְּשֶׁאֵרַע לוֹ מִקְרֶה זֶה בְּלִתְּי טָהוֹר בְּשֶׁבִּיל שׁוּם מַאֲכָל שֶׁהִזִּיק לוֹ וְכַיּוֹצֵא בְּאֹפֶן שֶׁלֹּא בְּרָצוֹנוֹ יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל בְּגוּף נָקִי, אֲבָל אִם יֵשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמַּחֲמַתּוֹ מַכְרִיחַ לְהָפִיחַ בְּכָל שָׁעָה, יִתְפַּלֵּל, וּכְשֶׁיָּבוֹא לוֹ הַהֶפְחָה יִשְׁתֹּק וְיַמְתִּין עַד

בְּאוּר הֲלָכָה

הֲלָא קַיְימָא לָן (סי' עו ס"ז) **סָפֵק צוֹאָה בָּאַשָּׁפָה אָסוּרָה. וְנִרְאֶה לִי דְּאִם בְּרֹב הַיָּמִים נִסְתַּלֵּק מִמֶּנָּה הָרֵיחַ רַע מַתִּר אִם הִיא בְּדוּקָה מִצּוֹאָה,** וְאַף דִּבְצוֹאָה קַיְימָא לָן סִימָן פ"ב (ס"א) דַּאֲסוּרָה עַד שֶׁתְּהֵא נִפְרֶכֶת דְּאָז חֲשִׁיבָה כְּעָפָר בְּעָלְמָא, שָׁאנֵי הָכָא דְּאַשְׁפָּה הֲלֹא הִיא עָפָר מֵעִקָּרָהּ, וְרַק אֲסוּרָה וַחֲשִׁיבָה כְּצוֹאָה מִשּׁוּם הָרֵיחַ, וּמִמֵּילָא כְּשֶׁנִּסְתַּלֵּק הָרֵיחַ חוֹזֶרֶת לְהְיוֹת עָפָר, כֵּן נִרְאֶה לַעֲנִיּוּת דַּעְתִּי:

א * מוּטָב שֶׁיַּעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה. עַיִן בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק"ג) הַטַּעַם כִּי גְּנַאי הוּא וְכוּ'. לְקַטְתִּי זֶה מִדִּבְרֵי עֲבוֹדַת הַיּוֹם. וּלְעִיל בְּסִימָן ל"ח סָעִיף ב' בְּבֵאוּר הַגְּרָ"א מְשַׁמַע דְּטַעַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עִקַּר הוּא, דְּקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה צְרִיכִין לִהְיוֹת בְּתִפִּלִּין וְכָאן אִי אֶפְשָׁר בְּתִפִּלִּין, עַיִן שָׁם. וּלְפִי זֶה בְּתִפִּלַּת הַמִּנְחָה שֶׁבְּלֹאו הָכִי אֵין אָנוּ מְנִיחִין תְּפִלִּין וְכֵן בְּקְרִיאַת שְׁמַע שֶׁל עַרְבִית וּתְפִלָּתָהּ, אַף שֶׁאֵין יָכוֹל לִשְׁמֹר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ אַף עַל פִּי כֵן יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל בִּזְמַנָּהּ וּכְשֶׁיִּצְטָרֵךְ לְהָפִיחַ יִפְסֹק עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ. אַף לְדִבְרֵי כֻלָּם יִקְשֶׁה טַעַם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, דִּלְדִבְרֵי עֲבוֹדַת הַיּוֹם וְכִי מִפְּנֵי חֶשְׁשָׁא דְּהֶפְחָה יִבְטֵל לְגַמְרֵי אֶת הַמִּצְוָה הֲלֹא אָנוּס הוּא בָּזֶה, יִתְפַּלֵּל, וּכְשֶׁיִּזְדַּמֵּן לוֹ הָאָנֶס יַפְסִיק בְּאֶמְצַע עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, וְכֹמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּאֶמֶת הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים (אלף המגן סק"א). וְכֵן לְטַעַם הַגְּרָ"א גַּם כֵּן קָשֶׁה וְכִי מִפְּנֵי שֶׁלֹּא יָכוֹל לִקְיֵם קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה עִם תְּפִלִּין יְבַטֵּל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי הַקְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה, וַהֲלֹא הַלָּבוּשׁ הִרְחִיב לָנוּ הַדִּבּוּר בָּזֶה בְּסִימָן נ"ח (ס"ב) וּפְשׁוּט לוֹ בְּבֵיעְתָא בְּכוּתְחָא דִּבְמָקוֹם שֶׁהָאָדָם אָנוּס וְלֹא יָכוֹל לְקַיֵּם מִצְוֹת תְּפִלִּין לֹא יְבַטֵּל בִּשְׁבִיל זֶה קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בִּזְמַנָּהּ, עַיִן שָׁם. וּפְשׁוּט לִי דְּמִשּׁוּם זֶה כָּתַב הַגְּרָ"א בְּסִימָן זֶה 'אֵינוֹ נִרְאֶה כֵּן לַהֲלָכָה'. אַף **לְכַלֵּי עָלְמָא אֵין הַדִּין הַזֶּה דְּשֻׁלְחָן עָרוּךְ אָמוּר אֶלָּא אִם וַדַּאי יִפְיַח בְּאֶמְצַע, אֲבָל מֵחֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָא יִפְיַח בְּוַדַּאי אֵין נָכוֹן לְבַטֵּל בִּשְׁבִיל זֶה אֲפִלּוּ תְּפִלָּה בְּצִבּוּר, וְיֵשׁ לְהָאָדָם לְהַתְחִלָּה רַק לִבְדֹּק אֶת עַצְמוֹ וְיוֹתֵר אֵין עָלָיו חִיּוּב כְּלָל:**

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

(כט) כְּצוֹאַת אָדָם, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַרְחִיק מִלְּפָנָיו כְּמִלֹא עֵינָיו וַאֲפִלּוּ (ל) אִם יָדוּעַ לוֹ שֶׁאֵין בָּהּ צוֹאָה וּמֵי רַגְלַיִם, וְהוּא (לא) מִן הַתּוֹרָה. זֶה הַכְּלָל, כָּל רֵיחַ רַע הַבָּא מִדָּבָר הַמַּסְרִיחַ כֵּיוָצֵא בְּאֵלּוּ שֶׁנִּתְפָּרְשׁוּ שֶׁיֵּשׁ לוֹ עִקָּר, מַרְחִיקִין מִמֶּנּוּ כְּדִין צוֹאַת אָדָם, דִּבְכְלַל 'וְהָיָה מַחֲנֶךָ קָדוֹשׁ' הֵם, כְּלוֹמַר, שֶׁאִם מַגִּיעַ אֲלֵיהֶם הָרֵיחַ רַע אֵין מַחֲנֵהוּ קָדוֹשׁ וְאָסוּר לִקְרוֹת [וְלִבּוֹשׁ]: **ט** (ל) **מֻתָּר בְּדִבְרֵי תוֹרָה.** מִשּׁוּם (לג) דְּרֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר הוּא אָסוּר רַק מִדְּרַבָּנָן, לְכָךְ לֹא גָּזְרוּ בָּזֶה מִפְּנֵי בִּטּוּל תּוֹרָה. וְעַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (ס"ק טו): **(לא) לִקְרוֹת קְרִיאַת שְׁמַע.** אוֹ (לג) לְבָרֵךְ שׁוּם בְּרָכָה: **(לב) אָסוּר עַד וְכוּ'.** דְּאָפְשָׁר לָצֵאת לַחוּץ וְלִקְרוֹת. וְכָתַב הָאֲלִיָּה רַבָּה (ס"ק טז) דְּאִם הוּא רוֹצֶה יָכוֹל לְהַרְחִיק לְמָקוֹם שֶׁלֹּא נִשְׁמַע שָׁם הֲרֵיחַ וְדַי וְאֵין צָרִיךְ אַרְבַּע אַמּוֹת:

א (א) **שֶׁבָּרִי לוֹ.** לְאַפּוּקֵי אִם אֵינוֹ בָּרִי לוֹ וְהוּא מַשְׁהֶא עַצְמוֹ מֵחֲשָׁשָׁא דְּשָׁמָּא יָבֹא לְהָפִיחַ בָּאֶמְצַע, שֶׁלֹּא כְּדִין הוּא עוֹשֶׂה: **(ב) שֶׁאֵינוֹ יָכוֹל וְכוּ'.** רְצוֹנוֹ לוֹמַר, אֲפִלּוּ אִם לֹא יֹאמַר רַק קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה לְבַד גַּם כֵּן לֹא יוּכַל לְהַעֲצִיר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ בָּאֶמְצַע, דְּאִי לָאו הָכִי יוֹתֵר טוֹב לַעֲשׂוֹת כָּךְ מִלְּבַטֵּל לְגַמְרֵי תְּפִלַּת שְׁמוֹנֶה עֶשְׂרֵה: **(ג) זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע.** הָאַחֲרוֹנִים (ל) הִסְכִּימוּ דְּאֵין לוֹ לַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע שֶׁהוּא דְּאוֹרַיְיתָא מִשּׁוּם זֶה, וְגַם (ג) בְּתִשׁוּבַת הָרַא"ש (כלל ד סי' א) שְׁמָמְנָה מִקּוֹר הַדִּין לֹא נִזְכַּר שָׁם קְרִיאַת שְׁמַע, וּבְמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"א) כָּתַב דְּהוּא רַק שִׁגְרָא דִּלְשָׁנָא, וּרְאָיָה דִּבְסִימָן ל"ח סָעִיף ב' אִיתָא גַּם כֵּן זֶה הַדִּין וְלֹא נִזְכַּר שָׁם רַק תְּפִלָּה לְבַדָּהּ, וְגַם כָּאן סֵיֵם רַק בִּתְפִלָּה לְבַדָּהּ, וְכַנָּנַת הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ רַק לוֹמַר דְּעַל יְדֵי זֶה יִשָּׁנֶה הַנְהָגָתוֹ שֶׁמִּתְפַּלֵּל תָּמִיד קְרִיאַת שְׁמַע וּתְפִלָּה בִּזְמַנָּהּ אֶלָּא יִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע לְבַדָּהּ (ג) עִם בְּרָכוֹתֶיהָ וְלֹא יִתְפַּלֵּל, כִּי בִּתְפִלָּה הוּא עוֹמֵד לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ וּגְנַאי גָּדוֹל הוּא לְהָפִיחַ אָז, אֲבָל קְרִיאַת שְׁמַע אֵינוֹ כְּמְדַבֵּר עִם הַמֶּלֶךְ אֶלָּא שְׁמְקַיֵּם בָּזֶה רְצוֹן הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, וְאַף שֶׁיִּקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע בְּלִי תְּפִלִּין שֶׁהַתְּפִלִּין צְרִיכִין גּוּף נָקִי, לֹא יַמְתִּין וְיַעֲבֹר זְמַן קְרִיאַת שְׁמַע כְּדֵי לִקְרוֹתָהּ בִּתְפִלִּין, אֶלָּא מֵתֵי שֶׁיּוּכַל יָנִיחַ תְּפִלִּין בַּיּוֹם וְיִקְרָא קְרִיאַת שְׁמַע וְיִתְפַּלֵּל [רַמ"א בִּתְשׁוּבָה סִימָן צ"ח]. וְהַפְּרִי חָדָשׁ כָּתַב גַּם כֵּן כָּזֶה, אֶלָּא (ז) דְּהוֹסִיף דִּכְשֶׁיּגִיעַ לוֹ הֲפָחָה יַפְסִיק עַד שֶׁיִּכְלֶה הָרֵיחַ, כְּמוֹ בְּרֵיחַ רַע שֶׁאֵין לוֹ עִקָּר דְּפוֹסֵק, וְיַחֲזֹר וְיִתְפַּלֵּל. וְהַפְּרִי מְגַדִּים (א"א סק"א) נִסְתַּפֵּק עוֹד דְּאָפְשָׁר דִּשְׁרֵי לוֹ בִּכְהַאי גַּוְנָא לְהָנִיחַ תְּפִלִּין גַּם כֵּן, דְּהַאיְךְ יַעֲקֹר לְעוֹלָם מִצְוַת עֲשֵׂה דְּאוֹרַיְיתָא דִּתְפִלִּין, עַיֵּן שָׁם. וְנִרְאֶה לִי דְּכַנָּנַת הַפְּרִי מְגַדִּים רַק הַהֲנָחָה עַל אֵיזוֹ רְגָעִים וְרַק כְּדֵי לְקַיֵּם הַמִּצְוָה עֲשֵׂה, דְּיוֹתֵר מִזֶּה בְּוַדַּאי אָסוּר. וְאִם אֵין יָכוֹל לְהַעֲצִיר עַצְמוֹ מִלְּהָפִיחַ עַד כְּדֵי שֶׁיֵּנִיחַ הַשֵּׁל יָד וְהַשֵּׁל רֹאשׁ, יָנִיחַם (ח) אֶחָד אֶחָד. וּלְעִנְיַן בְּרָכָה, נִרְאֶה לִי (ט) דְּלֹא יְבָרֵךְ עֲלֵיהֶם. כָּתַב רַמ"א בְּתִשׁוּבָה סִימָן צ"ח, (י) מִי שֶׁיֵּשׁ לוֹ חֹלִי שֶׁמִּטַּפְטֵף תָּמִיד מֵי רַגְלַיִם לְאָנְסוֹ וְאִם כֵּן לֹא יוּכַל לְהִתְפַּלֵּל לְעוֹלָם, יֵשׁ לְהַתִּיר לַעֲשׂוֹת לוֹ בֶּגֶד סָבִיב אֲבָרוֹ וְהַבְּגָדִים הָעֶלְיוֹנִים יִהְיוּ נְקִיִּים, וְיִכָּנֵס לְבֵית הַכְּנֶסֶת וְיִתְפַּלֵּל, וּבִשְׁעַת הַטָּפַת מֵי רַגְלַיִם יַפְסִיק וְאַחַר כָּךְ יִתְפַּלֵּל, וְדַוְקָא שֶׁלֹּא הֵצַרְךָ לְטַפְטֵף בְּשָׁעָה שֶׁמַּתְחִיל לְהִתְפַּלֵּל וְאַף עַל פִּי שֶׁיּוֹדֵעַ שֶׁבְּתוֹךְ תְּפִלָּתוֹ יִצְטָרֵךְ לְטַפְטֵף וְכוּ', עַיֵּן שָׁם:

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ח (כט) מְטוּר וּפְרִי מְגַדִּים (א"א ס"ק טו): **(ל)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **(לא)** פְּרִי מְגַדִּים (שם): **ט (לב)** פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א ורן ז) וְכֵן כָּתַב בְּלִקּוּטֵי הָרַמְבַּ"ן (כב. ד"ה הלכך): **(לג)** שָׁם בְּהָרַמְבַּ"ן:

א (ג) מַהֲאֲלִיָּה רַבָּה (סק"א) וְהֶעֱבוֹדַת הַיּוֹם וּבְאוּר הַגְּרָ"א וּמָגֵן גִּבּוֹרִים (שלטי הגבורים סק"א). **וְאַף לְעִנְיַן תְּפִלָּה מִשְּׁמַע מִדִּבְרֵי הַגְּרָ"א שֶׁאֵין מְסַכִּים עִם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ לַהֲלָכָה שֶׁיִּכְשֹׁל עַל יְדֵי זֶה לְגַמְרֵי הַמִּצְוַת תְּפִלָּה, וַהֲבִיאוֹ הַמָּגֵן גִּבּוֹרִים עַיֵּן שָׁם:** (ג) בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר תָּמַהּ גַּם כֵּן עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בָּזֶה, עַיֵּן שָׁם: (ג) עֲבוֹדַת הַיּוֹם: **(ד)** טַ"ז: **(ה)** פְּרִי מְגַדִּים (מש"ז סק"א): **(ו)** פְּרִי חָדָשׁ. וְעַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (שם): **(ז)** וּבְסִפֶּר מַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק"א) וּבְסִפֶּר מָגֵן גִּבּוֹרִים (שם) כְּתָבוּ דְּכַנָּנַת הָרַמ"א גַּם כֵּן כָּכָה, וְלֹא כְּדִמְשַׁמַע לְכָאוֹרָה בְּפְרִי מְגַדִּים: **(ח)** כִּי אֵין מַעֲכִּבִין זֶה אֶת זֶה: **(ט)** כִּי פְּשִׁיטוּת הַגְּמָרָא בְּשַׁבָּת מ"ט (ע"א) מַשְׁמַע דְּפָטוּר אִישׁ כָּזֶה מִתְּפִלִּין: **(י)** הוּבָא בְּמָגֵן אַבְרָהָם סִימָן ע"ח (סק"ב):

Mishna Brura Memukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah